

บันทึก

เรื่อง หรือปัญหาตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.๒๕๐๙
(กรณีการนับระยะเวลาการส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๓๓)

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้มีหนังสือ ที่ พณ ๐๔๐๑/๐๑๗๗ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๒๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมการค้าภายในมี ปัญหาเรื่องการนับระยะเวลาการส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.๒๕๐๙ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้หอการค้าจัดทำทะเบียนสมาชิกเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานของหอการค้าและส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกแก่นายทะเบียนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนเป็นหอการค้า...” ซึ่งวันที่จดทะเบียนนั้นเป็นวันที่แน่นอน เพราะมีหลักฐานทางทะเบียน แต่วันที่ได้รับใบอนุญาตนั้นเป็นปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าเป็นวันใด เช่น วันที่หอการค้าได้รับใบอนุญาตโดยมารับใบอนุญาตไปจากนายทะเบียน หรือเป็นวันที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตโดยถือว่าหอการค้าได้รับใบอนุญาตในทันทีที่ต้องคำนึงว่ามีการมารับใบอนุญาตจากนายทะเบียนหรือไม่ กรมการค้าภายในจึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา ปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว เพื่อที่จะได้ถือเป็นบรรทัดฐานในทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหรือดังกล่าว ประกอบกับได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าภายใน) แล้วเห็นว่า ปัญหาว่าการนับระยะเวลาการส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๓๓^๑ แห่งพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.๒๕๐๙ จะเริ่มนับแต่เมื่อใด นั้นเมื่อพิจารณามาตรา ๓๓ แล้ว จะเห็นได้ว่า มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้หอการค้ามีหน้าที่ต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกและส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกแก่นายทะเบียนภายในเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ โดยมุ่งหมายให้นายทะเบียนได้ทราบรายละเอียดต่าง ๆ ของผู้เป็นสมาชิกหอการค้า และการฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ นั้น

^๑มาตรา ๓๓ ให้หอการค้าจัดทำทะเบียนสมาชิกเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานของหอการค้า และให้ส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกนั้นแก่นายทะเบียนภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนเป็นหอการค้า ทะเบียนสมาชิกนั้นอย่างน้อยให้มีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและสัญชาติของสมาชิก
- (๒) ชื่อที่ใช้ในการประกอบวิสาหกิจและประเภทของวิสาหกิจ
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานของสมาชิก
- (๔) วันที่เข้าเป็นสมาชิก

เมื่อมีการรับสมาชิกใหม่หรือมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับทะเบียนสมาชิกให้หอการค้าแจ้งการรับสมาชิกใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงนั้นต่อนายทะเบียนภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับสมาชิกใหม่หรือมีการเปลี่ยนแปลง

พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.๒๕๐๙ ได้กำหนดบทลงโทษไว้ในมาตรา ๕๖^๒ ซึ่งกำหนดให้หอการค้าที่ฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท เมื่อพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.๒๕๐๙ เป็นบทกฎหมายที่มีโทษทางอาญาเช่นนี้แล้ว การตีความกฎหมายจึงต้องตีความโดยเคร่งครัด

มาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.๒๕๐๙ บัญญัติไว้ว่า”ให้หอการค้าจัดทำทะเบียนสมาชิกเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานของหอการค้า และส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกรับนั้นแก่นายทะเบียนภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนเป็นหอการค้า.....” เมื่อถ้อยคำบัญญัติไว้โดยชัดเจนแล้วว่าให้นับตั้งแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนเป็นหอการค้า หอการค้าจึงต้องส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกรับตั้งแต่วันที่หอการค้าได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนเป็นหอการค้าแล้วเป็นต้นไป ทั้งนี้ หากจะพิจารณาว่าถ้ากฎหมายให้ถือเอาวันที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตโดยถือว่าหอการค้าได้รับใบอนุญาตในทันทีโดยมิต้องคำนึงว่ามีการมารับใบอนุญาตจากนายทะเบียนแล้วมาตรา ๓๓ ก็ควรจะบัญญัติให้นับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนส่งอนุญาตและออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอโดยใช้คำเช่นเดียวกับมาตรา ๗^๓ และมาตรา ๑๐^๔แห่งพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.๒๕๐๙ แต่มาตรา ๓๓ กลับบัญญัติว่า “นับตั้งแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนเป็นหอการค้า” ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำเช่นเดียวกับมาตรา ๑๑^๕ ซึ่งแสดงว่าหอการค้าจะต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนและจดทะเบียนหอการค้าแล้ว

อนึ่ง เมื่อพิจารณารายงานการประชุมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่นิติบัญญัติ) ก็ จะเห็นความมุ่งหมายของบทบัญญัติ

^๒มาตรา ๕๖ หอการค้าใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

^๓มาตรา ๗ ให้จัดตั้งสำนักงานกลางทะเบียนหอการค้าขึ้นในกรมการค้าภายใน กระทรวงเศรษฐกิจ เพื่อควบคุมการออกใบอนุญาตและการจดทะเบียนหอการค้าทั่วราชอาณาจักรและทำหน้าที่เป็นสำนักงานทะเบียนหอการค้าประจำจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีด้วย

ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีให้จัดตั้งสำนักงานทะเบียนหอการค้าประจำจังหวัดขึ้นตรงต่อสำนักงานกลางทะเบียนหอการค้า

ให้อธิบดีกรมการค้าภายในเป็นนายทะเบียนกลางหอการค้า กับเป็นนายทะเบียนหอการค้าประจำจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีด้วย และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีเป็นนายทะเบียนหอการค้าประจำจังหวัด

^๔มาตรา ๑๐ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขออนุญาต และได้สอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อบังคับไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่เป็นภัยต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ หรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และผู้เริ่มก่อการจัดตั้งเป็นผู้ซึ่งมีฐานะและความประพฤติดี ก็ให้นายทะเบียนส่งอนุญาต และออกใบอนุญาตหอการค้าให้แก่ผู้ขอแล้วจดทะเบียนหอการค้าให้ด้วย

ถ้านายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาต ให้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือไปยังผู้ขออนุญาตโดยมิชักช้า ผู้ขออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ โดยยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

^๕มาตรา ๑๑ ให้หอการค้าที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๓๓ ได้ว่า กำหนดเวลาให้หอกการค้าส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกนั้นจะต้องนับตั้งแต่วันที่
 หอกการค้าได้รับใบอนุญาต กล่าวคือ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในสภา ร่างเดิมของ
 รัฐบาลก่อนการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ ร่างมาตรา ๓๓ มีข้อความว่า “มาตรา ๓๓
 ให้หอกการค้าจัดทำทะเบียนสมาชิกเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานของหอกการค้าและให้ส่งสำเนาทะเบียน
 สมาชิกนั้นแก่นายทะเบียนภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่จดทะเบียนหอกการค้า.....” แต่ใน
 ขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญได้มีการแก้ไขใหม่โดยมีการเพิ่มเติมความและใช้
 ข้อความว่า”มาตรา ๓๓ ให้หอกการค้าจัดทำทะเบียนสมาชิกเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานของหอกการค้า
 และให้ส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกนั้นแก่นายทะเบียนภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ
 ใบอนุญาตและจดทะเบียนเป็นหอกการค้า...” ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา
 ๓๓ จากร่างเดิม โดยเพิ่มคำนวณนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตซึ่งถือได้ว่าข้อความนี้มีความสำคัญ เพื่อ
 แสดงว่าให้กำหนดเวลาเก้าสิบวันเริ่มนับแต่วันที่หอกการค้าได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนด้วย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงทางปฏิบัติในการอนุญาตและจดทะเบียนเป็น
 หอกการค้าแล้ว ก็จะได้เห็นว่า เมื่อนายทะเบียนส่งอนุญาตและออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอและจด
 ทะเบียนหอกการค้าให้ด้วยนั้น ฝ่ายผู้ขอจะไม่อาจทราบได้เลยว่านายทะเบียนได้ออกใบอนุญาตและ
 จดทะเบียนเป็นหอกการค้าให้แล้วเมื่อใด นอกจากนั้นยังได้รับคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์
 (กรมการค้าภายใน) ว่า เมื่อทางราชการได้ออกใบอนุญาตและจดทะเบียนหอกการค้าซึ่งจะกระทำ
 ควบคู่กันไปแล้ว ทางราชการก็จะให้มีหนังสือไปให้ผู้ขออนุญาตมารับใบอนุญาตต่อไป ดังนั้น
 ตามข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่าจะต้องมีระยะเวลาหนึ่งที่ต้องหมดไปในระหว่างการรอให้ผู้ขอ
 อนุญาตมารับใบอนุญาตดังนั้น ถ้าจะนับเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันออกใบอนุญาตและจดทะเบียน
 แล้วก็จะทำให้ระยะเวลาเก้าสิบวันลดน้อยลง ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๓๓ ที่
 กำหนดไว้โดยชัดแจ้งแล้วว่าหอกการค้าต้องส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกแก่นายทะเบียนภายในเก้า
 สิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนเป็นหอกการค้า

ฉะนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่าง
 กฎหมาย คณะที่ ๓)จึงเห็นว่า การนับระยะเวลาการส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๓๓
 แห่งพระราชบัญญัติหอกการค้า พ.ศ.๒๕๐๙ นั้น จะต้องนับตั้งแต่วันที่ผู้ขออนุญาตได้รับใบอนุญาต
 และจดทะเบียนเป็นหอกการค้าแล้วเป็นต้นไป

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๒๗